

به ظرافت شعر
شهوانی ترین بوسه ها را به شرمی چنان مبدل می کند
که جاندار غار نشین از آن سود می جوید
تا به صورت انسان در آید.

و گونه هایت
با دو شیار مَورب،
که غرور ترا هدایت می کنند و
سرنوشت مرا
که شب را تحمل کرده ام
بی آن که به انتظار صبح
مسلح بوده باشم،
و بکارتی سر بلند را
از روسبی خانه های داد و ستد
سر به مَهر باز آورده ام.

هرگز کسی این گونه فجیع به کشتن خود بر نخاست که من به زنده گی نشستم!

□

و چشمانت راز آتش است.

و عشقت پیروزی ی آدمی ست
هنگامی که به جنگ تقدیر می شنابد.

و آغوش ات
اندک جائی برای زیستن
اندک جائی برای مردن
و گریز از شهر
که با هزار انگشت
به وقاحت
پاکی آسمان را متهم می کند.

□

کوه با نخستین سنگ ها آغاز می شود
و انسان با نخستین درد.

در من زندانی ی ستمگری بود
که به آواز زنجیرش خو نمی کرد -
من با نخستین نگاه تو آغاز شدم.

□

توفان ها
در رقص عظیم تو
به شکوه مندی

نی لبکی می نوازند،

و ترانه ی رگ‌های ات
آفتاب همیشه را طالع می کند.

بگذار چنان از خواب بر آیم
که کوچه های شهر
حضور مرا دریابند.

دستان ات آشتی است
ودوستانی که یاری می دهند
تا دشمنی
از یاد
برده شود.

پیشانی ات آئینه ئی بلند است
تابناک و بلند،
که خواهران هفتگانه در آن می نگرند
تا به زیبایی ی خویش دست یابند.

دو پرنده ی بی طاقت در سینه ات آوازی خوانند.
تابستان از کدامین راه فرا خواهد رسید
تا عطش
آب ها را گوارا تر کند؟

تا در آئینه پدیدار آئی
عمری دراز در آن نگریم
من برکه ها و دریاها را گریستم
ای پری وار در قالب آدمی
که پیکرت جز در خُلواره ی ناراستی نمی سوزد!-
حضورت بهشتی است
که گریز از جهنم را توجیه می کند،
دریائی که مرا در خود غرق می کند
تا از همه گناهان و دروغ
شسته شوم.

وسپیده دم با دست‌های ات بیدار می شود.

1342

2. La strada, di là dal ponte

da «Āydā nello specchio»

Non ho più alcuno stimolo per viaggiare.
Non ho più brama in testa di viaggi.

Il treno che a mezzanotte ruggendo passa per il nostro villaggio
non rimpicciolisce il mio cielo
e la strada che passa dal dorso del ponte
non porta con sé il mio desiderio
verso altri orizzonti.

Gli uomini e il fetore del loro mondo
interamente

sono un inferno in un libro
che io
parola per parola
ho memorizzato

per distinguere
il sublime segreto dell'isolamento
il segreto profondo del pozzo
dalla banalità della sete.

Lascia che i luoghi e la storia scivolino nel sonno
di là dal ponte del villaggio
che ha spalancato la bocca allo sbadiglio di un eterno sonno
e nella discesa del proprio dorso

scaccia lontano
i vagabondaggi d'ogni ricerca

dalla nostra capanna ferma
alla curva lontana della strada.

Non ho più
alcuno stimolo per viaggiare.

□

L'incredula verità
ha ritrovato gli occhi che vegliano:
il sogno rincorante di vivere
in un sonno più fermo della morte,
prima ancora che lo scoramento dell'attesa
abbia cantato la più amara canzone della povertà.

E l'uomo nel tempio delle proprie lodi
è disceso.

□

Un uomo nel territorio stupito del mio sguardo
nel territorio stupito delle mani mie adoranti.
Un uomo con tutte le sue dimensioni -libero da prossimità e lontananza-
che non si fa assoggettare dagli angoli visuali.

Con una natura così estranea
che fa cadere nel dubbio

il vedente
sulla salute della propria vista

perché lontananza o prossimità
non hanno influenza

sulla sua maestà

E gli sguardi

□

حقیقت ناباور
چشمان بیداری کشیده را باز یافته است:
رؤیای دلپذیر زیستن
در خوابی پا درجایتر از مرگ،
از آن پیشتر که نومیدی ی انتظار
تلخ ترین سرود تهی دستی را باز خوانده باشد.
و انسان به معبد ستایش های خویش
فرود آمده است.

□

انسانی در قلمرو شگفت زده ی نگاه من
در قلمرو شگفت زده ی دستان پرستنده ام.
انسانی با همه ابعادش - فارغ از نزدیکی و بُعد -
که دست خوش زوایای نگاه نمی شود.

با طبیعت همه گانه بیگانگی
که بیننده را
از سلامت نگاه خویش
در گمان می افکند
چرا که دوری و نزدیکی را
در عظمت او
تأثیر نیست
و نگاه ها
در آستان رؤیت او
قانونی ازلی و ابدی را
بر خاک
می ریزند...

□

انسان
به معبد ستایش خویش باز آمده است.
انسان به معبد ستایش خویش
باز آمده است.
راهب را دیگر
انگیزه ی سفر نیست.
راهب را دیگر
هوای سفری به سر نیست.

شیرگاه 1343

3. Notturmo
da «Abramo nel fuoco»

Non c'è porta

non c'è strada
non c'è notte
non c'è luna
non un giorno e
non un sole,
noi
al di fuori del tempo
siamo immobili

con un amaro pugnale
nei nostri lombi.

Nessuno
con nessuno
parla
poiché il silenzio
con le sue mille lingue
sta parlando.

Fissiamo
i nostri morti
con l'abbozzo d'un sorriso,
e il nostro turno attendiamo
senza nessun
sorriso!

1972

3. شبانه

از «ابراهیم در آتش»

در نیست
راه نیست
شب نیست
ماه نیست
نه روز و
نه آفتاب،
ما

بیرون زمان
ایستاده‌ایم
به دشنه ی تلخی
در گرده هایمان.

هیچ کس
با هیچ کس
سخن نمی گوید
که خاموشی
به هزار زبان
در سخن است.

در مرده گان خویش
نظر می بندیم

4. In questo vicolo cieco

da «Piccole canzoni dell'esilio»

Ti annusano la bocca
non sia mai che tu abbia detto "ti amo".
Ti annusano il cuore

sono tempi strani, mia diletta

e flagellano
l'amore
legato al palo del supplizio.

Ci tocca nascondere l'amore nel ripostiglio

In questo sinuoso vicolo cieco del gelo
alimentano

il fuoco

bruciando poesie e inni.

Non rischiare col tuo pensiero.

Sono tempi strani, mia diletta

Colui che di notte picchia alla porta
è giunto per soffocare la lampada.

Ci tocca nascondere la luce nel ripostiglio

Ecco i macellai
appostati ai passaggi
con ceppi e mannaie sporchi di sangue

sono tempi strani, mia diletta

e cuciono le labbra al sorriso
e chiudono la bocca al canto.

Ci tocca nascondere il desiderio nel ripostiglio

Arrosto di canarino
su fuoco di lillà e gelsomino

sono tempi strani, mia diletta

Satana ebbro di vittoria
festeggia il nostro lutto al banchetto.

Ci tocca nascondere Dio nel ripostiglio

از «ترانه های کوچک غربت»

دهانات را می بویند
مبادا که گفته باشی دوستات می دارم.
دلّات را می بویند

روزگارِ غریبی ست، نازنین

و عشق را
کنارِ تیرکِ راه بند
تازیانه می زنند.

عشق را در پستوی خانه نهان باید کرد

در این بُن‌بستِ کج‌وپیچِ سرما
آتش را

به سوختِ بارِ سرود و شعر
فروزان می دارند.

به اندیشیدن خطر مکن.

روزگارِ غریبی ست، نازنین

آن که بر در می کوبد شباهنگام
به کُشتنِ چراغ آمده است.

نور را در پستوی خانه نهان باید کرد

آنک قصابان‌اند

بر گذرگاه‌ها مستقر

با کُنده و ساتوری خون‌آلود

روزگارِ غریبی ست، نازنین

و تبسم را بر لب‌ها جراحی می‌کنند
و ترانه را بر دهان.

شوق را در پستوی خانه نهان باید کرد

کبابِ قناری

بر آتشِ سوسن و یاس

روزگارِ غریبی ست، نازنین

ابلیسِ پیروزمست

سورِ عزای ما را بر سفره نشسته است.

خدا را در پستوی خانه نهان باید کرد

1358

5. Nell'attimo

da «Piccole canzoni dell'esilio»

Ti accarezzo e comprendo il mondo,
ti penso
e sento il tempo
sospeso e infinito
nudo.

Spiro, piovò, brillo.
Sono il cielo
sono le stelle e la terra
e il grano profumato che di seme si impregna
danzando
nell'anima sua verde.

□

Ti attraverso
così come un fulmine attraversa la notte.

Risplendo
e riverso.

1980

6. در لحظه

از «ترانه های کوچک غربت»

به تو دست می سایم و جهان را در می یابم،
به تو می اندیشم
و زمان را لمس می کنم
معلق و بی انتها
عریان.

می وزم، می بارم، می تابم.
آسمان ام
ستاره گان و زمین،
و گندم عطر آگینی که دانه می بندد
رقصان
در جان سبز خویش.

□

از تو عبور می کنم
چنان که تندی از شب. -

می درخشم
و فرو می ریزم.

1359

6. Aurora

da «Elogi senza compenso»

Richiamo dopo richiamo
cantano i galli.

Per quanto lontano arrivi il pensiero però
in questa spianata di sabbia e salsedine

non ci sono villaggi.

È il giorno che ancora ritorna
un ricordo di mattino e saluto ed erba,
ma è un'umiliazione che ogni aurora
di nuovo
venga reinventata
nell'esperienza lamentosa di sempre.

9. سپیده دم

از «مدایح بی صله»

بانگ در بانگ
خروسان می خوانند.

تا دور دست های گمان اما
در این پهنه ی ماسه و شوراب
روستایی نیست.

روز است که دیگر باره باز می گردد
یادآور صبح و سلام و سبزه،
و تحقیر است که هر سپیده دم
از نو

اختراع می شود

در تجربه ی گریان همیشه.

7. Notte fonda

da «Il giardino dello specchio»

Le dita fredde del vento non pensano a rovine
ma io sono timoroso:
come se la signora vestita di nero
in anticipo
avesse pianto sul tetto di casa
il disastro.

E le dita indifferenti del vento
in questo sacco vuoto
sono in cerca di qualcosa.

1959

7. نیم شب

از «باغ آینه»

پنجه ی سرد باد در اندیشه ی گزندی نیست
من اما هر اسان ام:
گویی بانوی سیه جامه
فاجعه را

پیشاپیش
بر بام خانه می گرید.

و پنجه ی بی خیال باد
در این انبان خالی
در جست و جوی چیزی ست.

1338

8. Lontananza

da «Piccole canzoni dell'esilio»

Chi siamo e dove stiamo
cosa diciamo e cosa facciamo?

Una risposta dov'è?

In attesa di una risposta
ci rodiamo dentro
e per la percossa di un'eco
simili a monti
ci spezziamo.

1978

8. هجرانی

از «ترانه های کوچک غربت»

که ایم و کجائیم
چه می‌گوئیم و در چه کاریم؟

پاسخی کو؟

به انتظار پاسخی
عصب می‌کشیم
و به لطمه ی پژواکی
کوه وار
در هم می شکنیم.

1357

9. La resurrezione

da «Piccole canzoni dell'esilio»

Fui la totalità dei morti:
le spoglie degli uccelli che cantano
pur tacendo,
le spoglie dei più begli animali
sopra la terra o nelle acque,
le spoglie di tutta l'umanità

malvagi o buoni.

Io fui là
nel passato
senza un inno.
Non avevo un solo segreto
né un sorriso
nessun rammarico.

Con amore
di notte
me
sognasti

e io con te
mi ridestai.

1980

9. رستاخیز

از «ترانه های کوچک غربت»

من تمامی مرده گان بودم:
مرده ی پرنده گانی که می خوانند
و خاموش اند،
مرده ی زیباترین جانوران
بر خاک و در آب،
مرده ی آدمیان
از بد و خوب

من آن جا بودم
در گذشته
بی سرود-
با من رازی نبود
نه تبسمی
نه حسرتی.

به مهر
مرا
بی گاه
در خواب دیدی
و با تو
بیدار شدم.

1359

10. Le donne e gli uomini ardenti da «La storia dell'ansia di Māhān»

Le donne e gli uomini ardenti
ancora

non han cantato le loro più dolorose canzoni.

Il silenzio è gonfio.
L'impaziente silenzio
di attesa
[oh], come è gonfio!

1988

10. زنان و مردان سوزان...
از «حدیث بی‌قراری ماهان»

زنان و مردان سوزان
هنوز
دردناک‌ترین ترانه هاشان را نخوانده‌اند.

سکوت سرشار است.
سکوت بی‌تاب
از انتظار
چه سرشار است!

1367